

Název a adresa školy:	Střední škola průmyslová a umělecká, Opava, příspěvková organizace, Praskova 399/8, Opava, 746 01
IČO:	47813121
Projekt:	OP VK 1.5
Název operačního programu:	OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost
Typ šablony klíčové aktivity:	III/2 Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT (20 vzdělávacích materiálů)
Název sady vzdělávacích materiálů:	Technologie grafiky III
Popis sady vzdělávacích materiálů:	Technologie grafiky III, 3. ročník
Sada číslo:	B-04
Pořadové číslo vzdělávacího materiálu:	02
Označení vzdělávacího materiálu: (pro záznam v třídní knize)	VY_32_INOVACE_B-04-02
Název vzdělávacího materiálu:	Šepsy (podklady pro malbu)
Zhotoveno ve školním roce:	2011/2012
Jméno zhotovitele:	Mgr. Lenka Kašpárková

Šepsy (podklady pro malbu)

Plán učiva

- Šepsy.
- Druhy šepsů.
- Olejový šeps.
- Křídový šeps.
- Polokřídový šeps.
- Disperzní šepsy (akrylový, latexový, alkydový).
- Otázky pro zopakování učiva.

Šepsy

Šeps je vrstva podkladového nátěru na podložce, který její povrch upraví tak, aby na něj bylo možné malovat barvami. Zaizoluje ji, zvýší její odolnost, zabrání přílišnému sání, zabrání nechtěným dodatečným změnám barevných tónů malby, upraví strukturu povrchu, zajistí dlouhodobou trvanlivost malby. Šeps je důležitou složkou obrazu. Barva díky němu k podložce lépe přilne a malba se stane odolnější.

Druhy šepsů

Olejový šeps (nesavý)

Charakteristika:

Nevýhodou je jeho dlouhá doba zasychání oproti šepsům vyrobeným na bázi vody. Prosychá velmi pomalu (až 1 rok, ale minimálně 1 měsíc) Je dobré připravit si jej do zásoby.

Jeho výhodou je malá nasákavost, barvy na něm schnou pomalu, a hodí se tedy pro malbu alla prima (mokrým do mokrého). Používá se na plátně, dřevě i lepence. Zabraňuje vsakování barvy do podložky a barva se na něm dá lépe zpracovat.

Používá se pouze pro olejomalbu, vzhledem k tomu, že obsahuje olej, nehodí se pro vodou ředitelné barvy. Dá se koupit hotový, ale můžeme si jej vyrobit i sami.

Příprava:

1. Plátno napneme na rám.
2. Natřeme ho řídkým roztokem klihu (získáme ho rozmáčením cca 70% klihu v teplé vodě, který necháme přes noc nabobtnat, ráno slijeme vzniklou klišovou vodu a tou natřeme plátno pomocí štětce v tenké vrstvě).
3. Po zaschnutí klišové vrstvy obrousíme smirkem nebo pemzou.
4. Kremžskou bělobu utřeme se lněným olejem na hustou kaši a zředíme terpentýnem.
5. V tenké vrstvě nanášíme šeps na naklížené plátno pomocí nože nebo širokou špachtlí (nános musí být co nejtenčí, aby se nelámal).
6. Po zaschnutí přebrousíme, a je-li třeba, opakujeme nátěr ještě jednou během 3 týdnů, tedy až první vrstva dobře proschne.

Křídový šeps (savý)

Charakteristika:

Výhodou tohoto šepsu je jeho poměrně krátká doba zaschnutí po jeho aplikaci na plátno, takže celá příprava trvá maximálně tři dny, ale po zaschnutí je plátno použitelné prakticky ihned.

Podklad připravený s tímto šepsem silně saje olej, takže ubírá barvám olej v nich obsažený a tím je vysušuje, což se někomu může jevit jako výhoda, ale příliš rychlé vysušení oleje z barvy může způsobit popraskání barvy – tedy i malby.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Příprava:

1. Připravíme si kličovou vodu (60-70 hmotnostních dílů kliču k 1000 dílům vody). Kličová voda musí být buď studená, nebo vlažná, ale ne teplá, jinak dojde k promáčení plátna. Pokud by došlo k promáčení plátna, ztratilo by plátno svoji pružnost a časem by došlo k jeho lámání.
2. Po natření plátna čistým roztokem kliču a jeho zaschnutí přikročíme k nanesení křídového podkladu (šepsu), který si připravíme tak, že kličovou vodu smícháme s dvojnásobným množstvím plavené křídý a práškové zinkové běloby (zinková běloba zamezuje tvorbě plísní). Pro zvýšení odolnosti plátna (a tedy i celého obrazu) proti vlhkosti a pro zvýšení pružnosti a vláčnosti šepsu můžeme přidat do směsi 10 g Glycerinu a 25 g Kamence hlinitého.
3. Doporučuje se nátěr šepsu opakovat až třikrát a proschlý povrch zbrousit jemným smirkovým papírem.

Polokřídový šeps (polosavý)

Charakteristika:

Může se na něj malovat hned po zaschnutí, ale lepší je nechat ho asi týden proschnout. Je poměrně pružný, ale má sklon žloutnout. Má menší savost než křídový šeps a větší než šeps olejový.

Příprava:

1. Na předem naklíženou a obroušenou podložku se nanáší šeps z 1 dílu plavené křídý, 1 dílu zinkové běloby a 1 dílu kličové vody. Do této směsi se po kapkách přidává lněná fermež a to 1/3 – 2/3 obsahu kličové vody. Množstvím oleje v šepsu se řídí jeho savost (čím více oleje, tím šeps méně saje).
2. Šeps nanášíme hranou špachtle ve velmi tenké vrstvě.
3. Druhá vrstva se po zaschnutí první, nanáší opět velmi tence štětínovým štětcem křížem proti nánosů první vrstvy.

Disperzní šepsy

Akrylový šeps

Charakteristika:

Je velmi stálý, nežloutne. Nanáší se ve dvou vrstvách.

Příprava:

1. Vrstva je akrylová disperze zředěná vodou v poměru 2:1.
2. Vrstva je akrylový šeps (2 díly křídý a 1 díl titanové běloby smícháme s vodou na husté těsto, které pak smícháme s akrylovou disperzí zředěnou 1:2). Nanášíme na první vrstvu přebroušenou smirkovým papírem.

Latexový šeps

Charakteristika:

Schne rychle, je možné ho použít již po několika hodinách. Je vhodný zejména na dřevovláknité desky (sololit, překližka, dřevotříska.). Aby se podložka nezkroutila, natíráme ji z obou stran.

Příprava:

1. Latexovou bílou barvu zahustíme sádrou nebo práškovou titanovou bělobou a zředíme vodou, aby se dala dobře natírat.
2. Směs nanášíme ve 2 vrstvách. Desku předtím neklížíme ani jinak neimpregnujeme.
3. Po zaschnutí nátěr přebrousíme pemzou nebo smirkovým papírem.

Alkydový šeps

Kvalitní náhražka olejového šepsu. Je pružný, málo savý, nežloutne a rychleji schne. Ředí se lihem. Nanáší se obdobně jako šeps akrylový.

Otázky a úkoly k zopakování učiva

1. Jakou funkci plní šepsy?
2. Jaké vlastnosti mají olejový, křídový a polokřídový šeps?
3. Jaké znáš druhy disperzních šepsů?
4. Jaké jsou jejich vlastnosti a použití?
5. Jakým způsobem nanášíme šepsy na podložku?

Seznam použité literatury

- ŠTOLOVSKÝ, A.: *Technika barev*. Praha: SNTL, 1990. ISBN 8003003059.
- LOSOS, L.: *Techniky malby*. Praha: Avicenum, 1994. ISBN 80-85277-03-4.
- RAMBOUSEK, J.: *Slovník a receptář malíře – grafika*. Praha: SNKLHU, 1953.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- SMITH, R.: *Encyklopedie výtvarných technik a materiálů*. Praha: Slovart, 2000. ISBN 80-7209-758-X.
- SLÁNSKÝ, B.: *Technika v malířské tvorbě*, Praha: SNTL, 1973.